

УДК 338.48-44(1-88)

М. Самарцева

магістр кафедри туризму,

В. Худоба

канд. геогр. наук, доцент,

доцент кафедри туризму,

*Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського*

РОЗВИТОК ТЕХНОГЕННОГО ТУРИЗМУ В ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ

На сучасному етапі розвитку світового туризму відпочинок за формулою «3S» (sunny, sea, sand) відходить на подальший план. Більшу зацікавленість викликають нові види туризму, в тому числі відвідування техногенних об'єктів. Одним із таких об'єктів є Чорнобильська зона відчуження. Актуальність роботи полягає у дослідженні можливостей організації туризму в зоні відчуження, оскільки попит на тури до цієї туристичної дестинації постійно зростає.

У науковій літературі уже неодноразово розглядали проблематику розвитку техногенного туризму, зокрема в працях Т. А. Казакової, М. П. Крачило, І. В. Зоріна, В. О. Квартальнова, В. С. Пацюка, В. Л. Казакова, незважаючи на значну кількість публікацій, низка питань щодо розвитку техногенного туризму в Чорнобильській зоні відчуження містить перспективу подальшого дослідження.

Мета дослідження – вивчити сучасні тенденції, проблемні аспекти та можливості розвитку техногенного туризму у Чорнобильській зоні відчуження.

Відомим на весь світ місто Прип'ять стало через найбільшу техногенну катастрофу, яка трапилася о 1:23:50 26 квітня 1986 року на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС. Унаслідок вибуху було повністю зруйновано реактор. Ситуація погіршувалася у зв'язку з тим, що в зруйнованому реакторі далі відбувалися неконтрольовані ядерні і хімічні реакції з виділенням тепла, з виверженням із розлому протягом багатьох днів продуктів горіння радіоактивних елементів

і зараження ними великих територій. Унаслідок такого радіаційного забруднення території в радіусі 30 км навколо зруйнованого реактора було створено зону відчуження із обов'язковою евакуацією місцевого населення та заборонаю здійснювати будь-яку господарську діяльність.

Чорнобильська зона відчуження є унікальним місцем, яке уже 34-й рік вважають чорною плямою на земній кулі. Відвідування цього місця довго не дозволяли. Чорнобильська зона є найпривабливішою для туристів. Поряд із назвою міста Прип'яті на зарубіжних сайтах зазвичай бачимо додаток «ghost town» («місто привидів») або «dead town» («мертве місто»). Прип'ять – ідеальне (за мірками 1970–1980 рр.) місто: панельні висотні будинки, кінотеатри, спортивні басейни, парк атракціонів, по кілька магазинів на вулиці тощо.

Чорнобильська зона стає одним із найвідоміших українських туристичних напрямів серед іноземних та вітчизняних туристів. У 2019 році її відвідали 124 тис. осіб. Серед країн-лідерів, громадяни яких побували в Чорнобилі, такі: Україна – 26228 осіб, Велика Британія – 18460, Польща – 10416, Німеччина – 9015, Сполучені Штати Америки – 6441, Чехія – 4582 [2].

До найбільш атрактивних об'єктів зони відчуження належать м. Прип'ять, парк атракціонів, басейн, дитячий садок у Копачах, медсанчастина № 126, чорнобильський «Міст смерті», «Рудий ліс», секретна радіолокаційна станція «Дуга» («Чорнобиль-2»), чорнобильська «Слонова нога», покинутий вантажний порт, кладовище барж і кораблів, оглядовий майданчик ЧАЕС та саркофаг, градирня, ставок із сомами [3].

Головна причина такого підвищеного зацікавлення до ЧАЕС – вихід серіалу НВО «Чорнобиль», спрощення процедури відвідин зони та створення додаткової інфраструктури. Проте є чимало проблем для розвитку туризму в зоні відчуження, зокрема недостатнє державне фінансування для розвитку не лише туризму, а й зони загалом. Незадовільна організація служб охорони території, що спричиняє нелегальне проникнення сталкерів у зону відчуження. Вони руйнують залишки будівель, виносять за межі зони речі, що заражені радіацією, займаються вандалізмом. Недостатнє залучення засобів інноваційних технологій для охорони та нагляду території, наприклад, використання безпілотних літальних апаратів та камер спостереження,

датчиків руху. Туристична інфраструктура в Чорнобильській зоні розвинута недостатньо, проте в околицях зони є комфортабельні міні готелі класу «люкс».

До перспектив розвитку туризму в Чорнобильській зоні можна віднести впровадження та удосконалення не лише наземних маршрутів, а й водних та повітряних. Потрібно розвивати готельно-ресторанну сферу на території зони відчуження, удосконалити роботу служб охорони атрактивних об'єктів.

Чорнобильський туристичний продукт сьогодні є незаперечним фактом, який необхідно перетворити на позитивний чинник сприяння зацікавленості світу Україною. Удосконалення туристичного потенціалу Чорнобиля є одним із головних пріоритетів у розвитку зони.

Ключові слова: техногенний туризм, зона відчуження, техногенні аварії, сталкери.

Список використаних джерел

1. Деркач У. Особливості організації туризму техногенних катастроф в Україні / У. Деркач // Вісник львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2014. – Вип. 34. – С. 56–66.
2. Офіційний сайт Державного підприємства «Центр організаційно-технічного і інформаційного забезпечення управління зоною відчуження» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cotiz.org.ua/>
3. Чорнобиль: «радіоактивна перлина» українського туризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28864492.html>